

1 Samenvattend overzicht van het artikel

Uitzonderlijk krijgen we een toespraak van paus Franciscus als besprekings-tekst. Een mooi uitgangspunt om onze gezamenlijke roeping van het Gods Volk meer bewust te worden.

Samen op weg. Het congres waarvoor u hier bent spreekt over onze ‘roeping om samen op weg te gaan’. Het kadert in de synodale weg (cf. De synode over synodaliteit in oktober II.) en de communio: geestelijkheid en leken, godsgewijden en gelovigen vormen geen twee naast elkaar lopende spoorlijnen. Als Kerk vormen wij één Volk van God, bezielde door dezelfde Geest.

Herders en leken samen zijn verenigd in dezelfde zending en opdracht die ons in het samen beleven ervan tot een eigen verbondenheid brengt: de synodaliteit. We zijn aanvullend, complementair betrokken bij de missie van de Kerk. De opleiding van leken moet niet theoretisch zijn, maar concreet gericht zijn op het apostolaat van het getuigenis. Een vorming op het terrein, tevens een vruchtbaar pad voor spirituele groei.

Herders, geen meesters hebben we nodig is een missionaire kerk. Jezus klopt aan de deur en nodigt ons uit om naar buiten te treden. Jezus’ Blijde Boodschap dient uitgedragen te worden. De plaats van de leken wordt niet bepaald door het tekort aan priesters of door leken die denken dat ze nu eindelijk aan bod moeten kunnen komen. Alleen een juiste visie op de Kerk als Volk van God is de basis van de verantwoordelijkheid van de leken en de plaats van de gewijde dienaars als dienende herders.

Zusters en broeders zijn wij in wezen door ons toebehoren aan Christus. Dat is veel meer dan een sociologische kijk op klassen en rangen. De nadruk ligt op de eenheid door ons doopsel, niet op wat ons onderscheidt (door wijding b.v.). In het Nieuw Testament vinden wij de term ‘leken’ niet terug. Gelovige leken en gewijde dienaars worden ‘gelovigen’ genoemd, of ‘leerlingen’, ‘broeders’, ‘heiligen’. In het éne Volk van God is het toebehoren aan Christus fundamenteel. In de loop van de kerkgeschiedenis is de uitspraak ‘ik ben christen’ essentieel. Ook vandaag is wat ons onderscheidt als ‘volk van God’ in de geseclariseerde wereld niet of we priester, bisschop of kardinaal zijn. Dat alles is secundair tegenover ons gemeenschappelijk toebehoren aan Christus sinds ons doopsel.

In deze eenheidsvisie op de Kerk (cf. het Puebla-document) zijn leken mannen en vrouwen **‘van de kerk in het hart van de wereld.’** Dat zij vooral geroepen zijn om hun zending te beleven in de seculiere realiteit van elke dag sluit niet uit dat zij ook capaciteiten, charisma’s en competenties hebben om bij te dragen aan het leven van de kerk: in liturgie, catechese,

beleidsstructuren, enz. In de priesteropleiding mag de band met het volk waaruit we vandaan komen nooit ontbreken. De samen gedragen verantwoordelijkheid moet geen angst of wantrouwen oproepen. Integendeel, **leken en vooral vrouwen moeten meer gewaardeerd** worden. Hun stem is noodzakelijk op heel veel terreinen en in alle structuren. Niet alleen hun christelijk getuigenis op veel domeinen, maar ook hun geestelijke begeleiding.

Maar **opgelet voor klerikalisme**. De Lubac heeft er ons reeds voor gewaarschuwd. Nog erger dan klerikalisme van een priester of een bisschop zijn klerikale leken. Laat de leek leek zijn.

Deze visie op de kerk als een **ware broederschap** wou ik u als ideaal meegeven. Te beleven tussen leken en pastores, elke dag, op alle domeinen.

2 Methodische aanwijzingen

* De besprekingsvragen nodigen uit tot een levendige, concrete, en hopelijk ook positieve uitwisseling.

* Twee begrippen heb ik onder nr. 3 verder verduidelijkt: synode en klerikalisme. Het kan nuttig zijn om dat desnoods binnen de groep ook te verduidelijken.

* Voor wie zich in de ruimere problematiek voor zichzelf verdiepen: zie bibliografie.

3 Begripsverduidelijking: synode – klerikalisme

3A In oktober 2023 vond in Rome de *eerste etappe van de universele fase van het synodale proces* plaats. (De diocesane fase was reeds afgerond). Je hoorde er ongetwijfeld over. Het gespreksonderwerp van januari sluit erbij aan.

Die etappe neemt de vorm aan van een *bisschoppensynode*, maar in april 2023 besliste paus Franciscus dat ook een aantal niet-bisschoppen eraan mogen deelnemen als volwaardige leden.

Tot de Europese delegatie behoorde diaken Geert De Cubber, die in het bisdom Gent als bisschoppelijk gedelegeerde bevoegd is voor catechese, jeugd- en gezinspastoraal.

Wat betekent synodaliteit? (Lieve Wouters, 3 jan; 2022 Kerknet)

Paus Franciscus lanceerde een synode over synodaliteit. Letterlijk betekent het iets als 'samen op weg gaan'. Waarover gaat het concreet?

- Synode betekent letterlijk: *samen op weg*. Als de kerk een synode houdt, bedoelt ze een programma van bijeenkomsten waarbij het hele

(iemand leest telkens het eerste deel van elke bede – allen nemen het tweede deel dat in vetjes is afgedrukt)

Zoals Christus onze Heer,

- zoals U naar uw Moeder luisterde tijdens de bruiloft in Kana
- **leer ons te luisteren.**
- zoals U sprak met de Samaritaanse vrouw bij de waterput
- **leer ons met eerbied om te gaan met elkaar.**
- zoals U de dove en stomme genas
- **leer ons onze hart en geest te openen.**
- zoals U de overspelige vrouw redde
- **leer ons Gods gerechtigheid.**
- zoals U tot de menigte sprak
- **leer ons te spreken vanuit de moed van de Heilige Geest.**
- zoals U met Nikodemus sprak
- **leer ons de kunst van het gesprek.**
- zoals U voor het Sanhedrin verscheen
- **leer ons nederigheid.**
- zoals U voor ons stierf aan het Kruis
- **leer ons barmhartigheid.**
- zoals U de weg bewandelde met de Emmaüsgangers
- **leer ons samen op weg te gaan.**

Heer, zend ons uw Geest, zodat hij ons leert te zien, te oordelen en te handelen in het licht van het Evangelie.

Leid ons op de synodale weg naar uw Vader.

Transformeer uw Kerk, zodat zij steeds meer uw oneindige liefde weerspiegelt voor eenieder van ons. Amen.

5 Je kan afsluiten met het lied Z.J. 710 Vergeef o Heer...

Vergeef, o Heer, dat duizendvoud
ons stem en steen
gescheiden houdt,
dat elk zijn eigen godshuis bouwt.

Dan wordt het grote lied gehoord
de wereld door met één akkoord
dat Christus prijst,
het hemels woord.

Vergeef het. Kome nu de tijd
dat U één huis wordt toegewijd
van alle mensen wijd en zijd.

Hoor hoe van land tot land
het snelt,
één hoop, geloof en liefde meldt
en Jezus' naadloos kleed herstelt.

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be

Volk van God betrokken is om bepaalde vraagstukken te onderscheiden en de paus te helpen om tot besluitvorming te komen.

- Synodaliteit is niet zozeer een gebeurtenis, maar een proces en houding. Het is een actie van de Geest. Paus Franciscus verstaat dit als: samen op weg gaan en elkaar begeleiden op de geestelijke weg om in verbondenheid met elkaar onze roeping tot zending te beleven.
- We spreken dan ook van een *synodale kerk* als ze deze synodale weg van gezamenlijke onderscheiding bewandelt. Concreet uit zich dat in overlegstructuren, van kleine lokale gespreksgroepen tot diocesane raden en de bisschoppensynode in Rome.
- Een fundamenteel aspect is dat iedereen (ongeacht sociale of klerikale status) met gelijk gewicht mag spreken én luisteren en dat uiteindelijk de paus het gezag heeft om tot gedragen beslissingen te komen.

17 verwante onderwerpen vind je verder kort uitgewerkt op

<https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/artikel/synode-over-synodaliteit-17-kernbegrippen-helder-uitgelegd>

3 B Klerikalisme

Onder klerikalisme wordt gewoonlijk verstaan de bemoeienis van de (rooms-katholieke) kerkelijke autoriteiten met zaken die het wereldse gezag aangaan. Maar in de context van ons onderwerp is er een ander aspect belangrijk. Daarover schreef paus Franciscus t.g.v. de chismamis op Witte Donderdag 2023 een brief aan de 3700 priesters van zijn bisdom Rome.

Daarin maant hij ze aan tot persoonlijke en pastorale bekering: laten wij de mouwen opstropen en onze knieën buigen en om mee te strijden tegen het klerikalisme.

(Na de inleiding) volgt kritiek op het klerikalisme en de secularisatie van het priesterschap en in het bijzonder wanneer de geestelijken - soms zonder het te beseffen - mensen laten zien dat zij 'superieur, bevoorrecht, hoger' en daarom gescheiden zijn van de rest van het heilige volk van God. Met het zoeken naar persoonlijk gewin, het cultiveren van het eigen imago en het vergroten van het eigen succes, verliest men de priesterlijke geest, de ijver voor dienstbaarheid, het verlangen om voor de mensen te zorgen.' De ware geest van een priester, zo schrijft hij, is om dienaar te zijn van het volk in plaats van hun meester en om de voeten van mensen te wassen, in de plaats van mensen te vertrappen. Datzelfde advies geldt ook voor kerkelijke medewerkers die niet gewijd zijn, maar die zich dergelijke klerikale geest eveneens eigen dreigen te maken.

4 Drie jaar bisschoppensynode voor een synodale kerk

In oktober 2021 startte het proces voor de Bisschoppensynode 2021 -2024 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio'. De Bisschoppensynode zelf wordt in twee delen in Rome gehouden: in oktober 2023 en oktober 2024. Voorafgaand hieraan is een route van drie jaar uitgezet waarin de bisschoppen wordt gevraagd te luisteren naar alle gremia* (bestuursorganen) in de kerk. Iedereen is uitgenodigd om mee te denken over hoe in de toekomst gelovigen mee kunnen praten in de kerk.

* Gremia: Een **gremium** (meervoud 'gremia') is in het bestuursrecht een college van bestuur of anderszins bestuurlijk adviserend orgaan van (meestal verkozen) vertegenwoordigers.

5 Suggesties voor een gebedsmoment (apart afgedrukt ook als bijlage 2)

(Ik liet mij inspireren door de bundel gebedssuggesties voor de synode van de Nederlandse kerk).

Ik koos twee minder bekende, maar mooie liederen uit Zingt Jubilate die goed aansluiten bij het bezinningsmoment. Van beide is er een te beluisteren versie op youtube. Je kan ze eventueel vooraf downloaden op je computer om off-line af te spelen.

- Youtube: uitvoering van Z.J. 610 Vernieuw Gij mij: [zihttps://www.youtube.com/watch?v=uske06xR5Yk](https://www.youtube.com/watch?v=uske06xR5Yk)
- Youtube: uitvoering van Z.J. 710 Veergeef o Heer, dat duizendvoud <https://www.youtube.com/watch?v=USelBCaw-X4>

Vergeet niet vooraf te kiezen uit het aanbod voor Bijbelteksten. Neem de tekst mee.

1 Openingslied Z.J. nr. 610 Vernieuw Gij mij, o eeuwig licht

1 Vernieuw Gij mij, o eeuwig Licht! God, laat mij voor uw aangezicht, geheel van U vervuld en rein, naar lijf en ziel herboren zijn.	dan doe ik vrolijk wat Gij vraagt en ga de weg die U behaagt.
2 Scherp, God, een nieuwe geest in mij, een geest van licht, zo klaar als Gij;	3 Wees Gij de zon van mijn bestaan, dan kan ik veilig verder gaan, tot ik U zie, o eeuwig Licht, van aangezicht tot aangezicht.

2 Gebed tot de H. Geest

We staan voor U, Heilige Geest,
in uw naam komen we samen.

U die onze raadgever zijt, kom tot ons,
sta ons bij, woon in onze harten.
Leer ons wat we moeten doen,
toon ons hoe we samen op weg kunnen zijn.

Behoed ons ervoor, kwetsbaar en zondig als we zijn,
de richting kwijt te raken en verwarring te veroorzaken.
Laat niet toe dat onwetendheid ons op het verkeerde pad brengt.

Geef ons de gave van onderscheiding:
dat we ons laten leiden door wat waar en goed is
zonder dat vooroordelen onze daden beïnvloeden.

Breng ons tot eenheid in U:
dat waarheid en gerechtigheid ons tot gids zijn
op de weg naar het eeuwig leven.

Dit vragen wij U, Gij die werkt in alle tijden en alle plaatsen,
in gemeenschap met de Vader en de Zoon, in de eeuwen der eeuwen

3 Bijbeltekstsuggesties in verband met gemeenschap vormen (maak vooraf een keuze! beperk je tot 2 of 3 – breng de tekst mee)

- Jesaja 54, 2- : "Vergroot de ruimte van uw tent"
- Mt. 20, 25 - 28: "Wie onder u groot wil worden, moet dienaar van u zijn."
 - Joh. 13, 12- 17: "Als Ik, de Heer en Leraar, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook gij elkaar de voeten te wassen."
- Rom. 15, 5-6: "God, die u de volharding en de vertroosting schenkt, verlene u ook de eensgezindheid, die u in Christus past."
- 1 Kor. 12, 4- 11: "Er zijn verschillende gaven, maar slechts één Geest."
- Kor. 12-31: "Want wij allen, Joden en Grieken, slaven en vrijen, zijn in de kracht van een en dezelfde Geest tot één lichaam gedoopt."
- Ef. 4,15-16: "Christus is het hoofd waaruit heel het lichaam, hecht verbonden en bijeengehouden door de steun van al zijn gewrichten, naar de kracht die elk deel is toegemeten zijn volle wasdom bereikt en zichzelf opbouwt in liefde."

4 Gebed Zoals Christus onze Heer.